

3. Tagebuchbeilagen

**De abdicatione principatus verba in Paedagogio Regio
ultima tres selectae classis discipuli facient.**

Freyer, Hieronymus

Halle (Saale), 30.03.1724

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-155175

A 178: 138 ^{76. 124.} 29. 5. 6. 122430. III

Q. D. B. V.

DIE XXX MARTII HORA X

DE

ABDICATIONE PRINCIPATVS

VERBA IN PAEDAGOGIO REGIO VLTIMA
TRES SELECTAE CLASSIS DISCIPVLI
FACIENT.

QVOS VT BENEVOLE AVDIANT

PATRONI ET CVLTORES

INGENIORVM AC BONARVM ARTIVM
CETERASQVE IVVENTVTIS NOSTRAE EXERCITATIONES
HONORIFICA PRAESENTIA SVA
PER HOC BIDVVM EXCITENT,

HVMANISSIME ROGAT,

POSTQVAM

DE

PHILIPPORVM HISPANIAE REGVM

EX HAC VITA DISCESSV

QVAEDAM PRAEFATVS EST,

HIERONYMVS FREYER,

PAED. REG. INSP.

Errarum dii (a) princi-

pes sunt; si munus spectes, venerandum, salutare, diuinitus acceptum ac Dei vice etiam curandum: si conditionem propriam; puluis, caduci, mortales, et a quibus frustra quis humani quidquam putet alienum. Testatur hoc communis in hanc vitam ingressus: sed multo sæpe clarius notabilis atque insperatus ex eadem discessus. Inter tot ac tam varia temporum et locorum omnium exempla vel soli Hispanorum PHILIPPI documento sunt, in regia quoque fortuna ab ætatis florentioris successibus vitæ vltima mirum quantum et quoties posse differre. Quem PRIMVM huius nominis reuereri Hesperix vltimæ regna cœperunt: maximi imperatoris filius erat, potentissimi regis gener, prouinciarum ditissimarum possessione iam ante felix et mox disitoris in vtroque orbe imperiorum heres certissimus. Sed mortem repentinam neque hic secundissimarum rerum cumulus remorari; nec firma, qua ceteroquin erat, valetudo potuit: ne accepti veneni (b) suspicionem, arcibus magis quam tuguriis metuendi, aliasque tam subiti excessus causas nunc repetam. De hoc Ioannis Marianæ, notissimi rerum Hispanicarum scriptoris, meditationem (c) hic subiungere non ab re fuerit. *Eo fine, inquit, vitam clausit Philippus rex, vix regni inchoati primis fructibus delibatis. Quid nobilitas profuit? quid ætatis flos, eximia totius corporis orisque dignitas? quid opes et potentia, quibus ceteros principes christianos facile superauit? quid regia et splendidus aulicorum numerus?*

);(2

Cun-

(a) Psalm. LXXXII, 1 et 6. (b) Io. Marian. de reb. Hisp. l. XXVIII. c. 23. (c) loc. cit. p. 606.

Cuncta peruertit mors importuna præcepsque. Tantum sibi in rebus humanis sumit! PHILIPPVM II post innumeras terra et mari clades illatas acceptasque tandem phthiriasis consumpsit. De acutissimis doloribus, inter quos animam hoc modo exspirauit, et de adspectu corporis putrescentis miserabili exposuerunt (d) plures: e quibus vnum citare Hugonem Grotium placet, in annalibus Belgicis (e) de ea re sic scribentem. *Dictum tetrum, inquit, quanta vis pediculatorum perpetuo secuta sit: ut quidem multis manibus circa vnum laborantibus minima pars esset residuæ sordis, quod excernebatur. Mox ubi debile corpus omnisque contactus impatiens mundari ultra nequibat: tam obscena tabe viscera exesus firmo atque inuidio aduersum dolores animo, quod vitæ sibi restare intelligebat, ad mortis meditatamenta retulit; quippe osium compagi insigne capitatis regium imponi iubens, suosque subinde artus filio et natæ ostentans docebat, quam fragile esset, quod in rebus humanis maximum habetur.* TERTIVS PHILIPPVS exitum ex hac mortalitate sortitus esse plane singularem dicitur. Sedenti enim ad caminum, accensi ligni copia nimis æstuantem, ac tolli titionem iubenti se excusauerat marchio Pobarius: curare dubitans, quod alieni officii putabat. Quidum huc illuc discurrit, Vcedensem ducem, cuius hæc prouincia erat, magno studio quæritans: erysipelis circa caput ex æstu contractis paullo post in letalem rex morbum incidit. Ita referre virum aliquem doctum (f) inuenio: etsi ignarus, quem in ea re auctorem potissimum sequatur. Illud vero certum atque in primis etiam memorabile est, quod mortui vicinum hunc principem suprema voce testatum plures (g) confirmant: scilicet vanam esse mundanæ gloriæ

(d) Vid. Eman. Meteran. hist. Belg. I. XX. p. 453. Paull. Piafec. chron. p. 163. Iac. Aug. Thuan. hist. I. CXX. p. 828. (e) Lib. VII. p. 331. (f) CL. Hübner. hist. part. II. p. m. 351. (g) Meteran. hist. Belg. I. XLI. p. 330. Theatr. Europ. tom. I. p. 612.

„riæ pompam; ipsamque maiestatem regiam, quæ vi-
 „uentibus tam augusta et iucunda videatur, amaram
 „deponenti et grauem; sibi quidem longe satius fuisse,
 „si in solitudine hos xxii imperii sui annos transegisset,
 „ignotique potius nominis monachus quam tantarum
 „opum rex decederet. Quod de pietate regis inter-
 „pretari Adolphus Brachelius (h) cl. Schurtzfleischio
 (i) videtur: quum ipse ad calamitatis sensum potius
 actorumque conscientiam referre malit. Sed ad PHILIPPI IV mortem venimus, saltem hoc nomine nota-
 bilem, quod et herede regni impubere necdum ætatis
 annum quartum egresso contigit; et vehementi sangui-
 nis fluxu(k) sic accelerata est, vt intra paucos admodum
 dies præter cutem et ossa nihil reliqui haberet corpus
 marcidum: ne quid de lapide dicam, quem aperti post
 fata renes(l) per se satis magnum et tamen cum aliqua
 appendice ostenderunt; illustri documento, contra vim
 externam custodia muniri corpus regium aliquo modo
 posse, intestinæ necessitati non minus quam infimæ sor-
 tis exuias obnoxium esse. Tandem PHILIPPI V vlti-
 ma, superest, vt paucis attingamus: nam pluribus qui-
 dem in re vbique peruulgata haud opus videtur. Abiisse
 eum honore regio, omnes sciunt: sed mirantur etiam,
 abiisse; et, cur abierit, non pauci sunt, qui curiosius ri-
 mantur. Nostrum non est, magnorum gesta principum
 temerario ausu interpretari: neque tamen semper vtile,
 quæ inter homines geruntur ac fiunt, prorsus ignorare.
 Certe futurum id in Carpetanorum regia, quod factum
 esse non ita pridem rescuiimus; saltem, vt fieret, a multis
 optatum, a nonnullis etiam postulatum: iam ante ad nos
 fama(m) Hesperia, Pyrenæos montes nihil morata, pertu-
 lerat. Nam et regis ipsius valetudinem iam occeperat mus-
 sita-

)(3

sita-

(h) hist. nostr. temp. I. I. p. 55. (i) dissert. LI. de mor. Belg. p. 81.
 (k) Theatr. Europ. tom. X. p. 81. (l) Io. Wolfg. lægeri hist. sæc. XVII.
 tom. 2. p. 209. (m) Fam. Europ. part. CCLXXI. p. 646 seqq.

sitare, non tam corporis viribus quam animo, præsertim ab
 Aurelianensis ducis obitu, deficientis; et feminei impoten-
 tiam imperii: nec a diuulgandis magnatum desiderijs, in fi-
 lii regii iuuentute plus spei ac præsidij collocantium, plane
 abstinuerat. Quæ si inter se conferantur accuratius: id
 saltem euincere videntur, nondum esse, quod iis temere
 subscribamus, qui rei nouitate inducti ad simulationem re-
 ferunt omnia totique negotio arcaniora quædam consilia
 subesse suspicantur. Abdicauit se regno Philippus, cui con-
 sequendo tot annorum sumtus et pericula impenderat: ab-
 dicauit se, et ad priuatam vitam rediit. Christiani autem est,
 pie semper dignoscere, quæ Dei sunt, quæ hominum in hu-
 manis rebus: vitæque præsentis occasione sic firi, vt nec
 sibi iam occidisse omnium dierum solem sedulo meminerit.
 Atque hoc animo etiam e nostris alumni quidam contem-
 plari insperatam hanc et illustrem scenæ Hispaniensis cata-
 strophæ adgressi sunt: commodato inde sermonibus argu-
 mento, quos ritu solenniore apud nos habere solent, quot-
 quot curriculi scholastici studio legitime et (quod paucis
 datum videtur) ad metam vsque confecto, hoc est, e selecto
 discipulorum ordine academiam adeunt. Nam de **ABDICA-
 TIONE PRINCIPATVS** verba inter commilitones vltima
 facere constituerunt: pensis ita distributis, vt **WILHEL-
 MVS BALTHASAR a Blome**, Eques Francus, *principatus
 abdicati varia exempla*; **CHRISTIANVS SIGISMUNDVS**
Richter, Halensis, *varias causas*; et **GEORGIUS ERNESTVS**
a Goltz, Eques Neomarchicus, *varium euentum* ex antiquæ
 ac recentioris historię monumentis repetiturus sit. Quo-
 rum laudabili studio vt ingeniorum ac bonarum artium
PATRONI et **CVLTORES** non minus quam ceteris iuuen-
 tutis nostræ exercitationibus per hoc biduum beneuole
 adsint, qua decet, obseruantia et officiorum pollicitatio-
 ne etiam atque etiam rogo. Abituris autem discipulis ita
 semper faueat benignissimus Deus, vt in patriæ commo-
 dum parentumque gaudia porro et salutariter præparentur
 et feliciter adolescant. P. P. Halæ Magdeburgicæ in
 Pædagogio Regio IV Cal. April. A. S. R.

CIO 10000 XXIV,

CON-

CONSPECTVS EXAMINIS.

DIE XXX MARTII AB HORA VIII AD XII.

1. Clasis theologia iv.
2. Latina v.
3. Latina, philosophica et theologia selecta.
4. Oratio de variis abdicati principatus exemplis.
5. Latina iv.
6. Oratio de variis abdicati principatus causis.
7. Latina iii.
8. Oratio de vario abdicati principatus euentu.
9. Latina ii inferior.

AB HORA II AD VI.

1. Theologica iii.	7. Latina i.
2. Græca iii.	8. Gallica ii.
3. Latina ii superior.	9. Hebræa.
4. Græca ii.	10. Gallica i.
5. Gallica iv et iii.	11. Astronomica.
6. Anatomica.	12. Theologica ii.

DIE XXXI MARTII AB HORA VIII AD XII.

1. Oratoria germanica ii.	7. Geometrica.
2. Geographica ii.	8. Poetica lat. ii inferior.
3. Arithmetica.	9. Logica.
4. Oratoria germanica i.	10. Poetica lat. ii superior.
5. Geographica i.	11. Gallica selecta.
6. Historica.	12. Poetica latina i.

AB HORA II AD VI.

1. Theologica i.	6. Physica experimentalis.
2. Præpar. geographica.	7. Præpar. geometrica.
3. Præpar. arithmetica.	8. Repet. geographica.
4. Præpar. historica.	9. Repet. historica.
5. Præpar. physica.	10. Repet. geometrica.
11. Consideratio templi Hierosolymitani.	

ORA-

ORATIONES.

EX CLASSE SELECTA.

IOANNES WOTISLAVS a Bobeser, Eques
Neomarchicus, *de usu litterarum in gubernanda re-
publica* dicet latine.

EX CLASSE LATINA I.

MICHAEL GODOFREDVS Päßler, Berolinen-
sis, *de optimo litterarum magistro*, græce.

ALEXANDER GODOFREDVS Mergdorf,
Magdeburgensis, *de quinque zonis mundi*, germa-
nice.

IVSTVS FRIDERICVS BERNHARDVS Helm-
kampff, Brunswicensis, *de interitu regni Gothici in
Hispania sub Roderico*, carmine heroico latino.

HENRICVS ERNESTVS a Nagmer, Eques Po-
meranus, *de vesperis Siculis*, gallice.

IOANNES IOACHIMVS Bewert, Berolinenfis,
de fati Ratisbonæ, carmine elegiaco latino.

GRATIAS VTROQUE DIE BENEVOLIS AV-
DITORIBVS AGENT SEQUENTES:

CHRISTIANVS ALEXANDER a Schweinitz,
Eques Lufatus, postquam paralipomena quæ-
dam *de quinque zonis mundi* præmisit, germanice.

IOANNES CHRISTIANVS WOLFGANG
Gütle, Francus, *laudato prius astronomiæ studio*, lat.

FRIDERICVS LVDOVICVS Bucholtz, Beroli-
nensis, *de illustrissima Mediceorum gente* quædam
præfatus, latine.

MARTINVS a Cleric, Eques Griso, *de excidio tem-
plariorum ante dicturus*, germanice.

